

honoribus functi detulerunt. Deinde tibicines & scæni artifices vestem, quam ex instrumento triumphorum ad presentem usum induerant, detractam sibi atque discissam injecere flammæ. Matræ etiam pleraque ornamenta sua qua gerebant, & liberorum bullas atque prætextas. Eadem referunt à Goltz. d. pag. 158. sed addit embolia M. Antonij, ut populi gratiam in ambitum conciliaret. Quidam tradunt (inquit) corpus ipsum sanguinolentum vulneribusque deformè, conspectui populi expositum fuisse. Alij, corpus quidem ipsius supinum in lecto collocatum fuisse, sed non conspicuum: verum ceream ipsius effigiem, in qua viginti trium vulnerum notæ expressæ erant, in machina versatili (Hispan. Tramoya) eodem in lecto elatam. Ludi etiam funebres facti sunt.

Numen factus. 28 Haud populus quievit, quousque Cæsarem Numen constituit, ut observat Paul. Marius in Ovid. cit. Quapropter blandiens Augusto Vates, à v. 695. sub Vestæ larvâ succinit:

Ipsa virum rapui, simulacraque nuda reliqui: Quod cecidit ferro, Cæsaris umbra fuit.

Ovid. Ille quidem cælo positus, Jovis atria vidit, Et tenet in magno templa dicat a foro.

Columna Cæsari in foro. Aliquid dictum die 6. num. 25. Eo loco quod rogos fuerat in Rostris, aram populus posuit, additâ postea ab Antonio columnâ viginti pedum ex lapide Numidico solida, cui inscriptis: Pater patriæ optimè merito; ante quam Cæsari sacrificia tanquam Deo; sed Dolabella postea disturbavit, de quo queritur Cicero. Vide Marlian. quò dudum, & in Topograph. cap. 42. Sueton. cap. 85. & in Republ. Rom. pag. 562. legitur: Ibi memoria Cæsaris, ubi splendidus cinis in suo sarcophagio requiescit.

St at Cæsaris alta columna, Regiâ structurâ, quanta non extat in aula. Cæsar tantus erat, quo nullus major in orbe: Ille sed in modico nunc tantus clauditur antro.

Templum. Templum sacrum Cæsari, refert Plin. lib. 35. cap. 5. & 10. & multi alij ex AA. præfat. Haud pro alylo stetit ara & statua Cæsaris deditiis conceptâ vindictâ ab Octaviano successore. Persuâ captâ (inquit Sueton. in August. cap. 15.) in plurimos animadvertit: orare veniam, vel excusare se conantibus, una voce occurrens, Moriendum esse. Scribunt quidam trecentos è deditiis electos utriusque ordinis, ad aram D. Julio extructam Idibus Martijs hostiarum more mactatos. Idem Dempster. d. Antonium juvenem simulacro D. Julij, ad quod post multas & irritas preces confugerat, abreptum interemit. Sueton. in

Truculentia Augusti. 29 Fovet delirium in Cæsaris apothecis quòd confectum de Sole moerente, necemque Cæsaris quasi plorante. De ostentis divinitus factis (inquit quòd supr. Plutarch.) cometa ingens qui septem noctes morte Cæsaris splendidus apparuit, octavâ evanuit; & Solis obscuratio, qui totum illum annum pallido & nihil rutilante circulo ortus est, &c. Adhuc major fomes in insaniam. Refert Plin. 2. cap. 35. Cometes (ait) in uno totius urbis loco colitur in templo Roma, admodum sanctus D. Augusto indicatus ab ipso: qui incipiente eo, apparuit ludis quos faciebat Veneri Genitrici non multo post obitum patris Cæsaris, in collegio ab eo instituto: namque his verbis id gaudium prodidit: Ijs ipsis ludorum meorum diebus, sidus crinitum per septem dies in regione cæli, quæ sub septentrionibus est, conspectum. Id oriebatur circa undecimam horam diei, clarumque & omnibus conspicuum fuit. Eo sidere significari vulgus credidit, Cæsaris animam inter Deorum immortalium Numina receptam: quo nomine id insigne simulacro capitis ejus, quod mox in foro consecravimus, adjectum est. Iterat Sueton. d. cap. 87. Bulenger. 3. de Ration. divinat. cap. 11. & Ovid. 15. Metamorph. fab. ult. postquam plura in Cæsaris cædem effudit facta portenta, succinit:

Constitit alma Venus nulli cernenda, sui que Cæsaris eripuit membris, nec in aera solvi Passa, recentem animam caelestibus intulit astris: Dumque tulit, lumen capere atque ignescere cepit, Emisitque simul: simul evolat altius illa, Flammisserumque; trahens spatioso limite crinem Stella micat.

Ovid.

30 Inter Arcades partus Rheæ & sacra à foeminis in spelunca: festaque Herculis propter navem. K. Græc. Nectuntur sacra utriusque sexus ad sacrificij ritus. Thaumastus mons est (inquit Pausan. cap. 266.) qui mirabilis est appellatus supra mylossum amnem. Huc se Rheam Jovem utero ferentem recepisse volunt Methydrienses cum alijs gigantibus, in auxilium accitis; si forte Saturnus vim aliquam intentaret. Fatentur illi Rheam in quadam Lycæi parte peperisse, dolo in Saturnum composita. Spectatur in montis jugo spelunca Rheæ, quò nulli hominum, præterquam solis foeminis sacra facientibus introire fas: ad levam Boni Dei ades est. Quod si Dij hominibus honorum auctores sunt, Deorum verò supremus est Jupiter; rectè quidem hoc Jovis maxime proprium cognomen. Jovis Dei boni imago describitur a Novarino, 3. Schediasmat. cap. 19. quasi

Sacra Rheæ

Spelunca

Bonus Deus

oçtav. August. cap. 17. & Chartar. de Imagin. pag. 12.

Causa Cæsaris apothecis.

Ludi Viginti Genitrici

infantis sedentis, cujus inferiora testâ, superiora nuda; lava sceptrum ostentantis, dextrâ aquilam, supra cujus caput tria mala aurea. Ibi simulacri mythologia, ut symbolicè exprimeretur in Jove Bono Deo, quis & qualis esset. Pars superior est nuda, quia ejus conditio simplex ex natura non composita. Inferior omnimò testâ, eò quod à creata intelligentia non cognita. Adest aquila imperium signans, & ille sedet, quoniam stabile, inminente sceptro potentiam in dominatione & extensionem imperij in mundum cœlestem, terreum, & intellectivum, expressum per tria mala entitativè pretiosa. Aliter, sed in idem propositum Ægyptij, ut vidimus ex Kircher. 7. Januar. n. 16. imagini verò Rheæ addita tympana & faces. Gyrald. Synagm. 4. n. 7. & in memoriam præfatæ speluncæ in Ægyptia est Jupiter æneus, Saturni & Rheæ delubrum & lucus. Ibi in cubiti ferè altitudinem solum subsidit; quâ post Deucalionis eluvionem, aquam defluxisse memorant. In eum hiatus quotannis è melle & triticea farina potentiam porricunt. Pausan. cap. 16.

Imago.

Ex quo simulacri

Sacra Herculi Erythraei.

Imago.

Cur apud Erythraeos?

lum è comis hac etiam ætate, à se diligenter servatum: piscatorem verò illum, oculorum calamitate liberatum, in reliquum omne vitæ tempus oculis probè usum, affirmant. Hæc Pausanias à quo totam fabulam excerptit Chartar. de Imagin. à pag. 235. Ex his functionibus cogitata in decus foeminarum (quibus capillitium summus decor, ut notat Rhodigin. 18. cap. 10. amplior pulchritudo ex turpitudine, eò quod sine crine caput: quapropter institutum sacrum Veneri, cognomento Calvæ, de qua 28. Decembr.

Venus Calvæ

32 Eodem die quo filij Israel exierunt de Ægypto diluvium contigit Ogygis, quo excepto Noetico nullus major. Nonnulli apud Perer. Tom. 2. in Genes. ex cap. 6. n. 82. fol. 490. Ipse in cap. 47. n. 20. signat, cum Jacob viveret in Ægypto. Ad Ludovic. Vives in 18. August. de Civ. Dei, cap. 8. litt. X. Pererius quò dudum etiam asserit, tunc contigisse Planetam Venerem mutasse colorem & situm, quod observavit Varro, de P. Roman. genere, & August. d. lib. 21. cap. 8. eisdem ipsius verbis profert. In cælo, inquit, mirabile exitit portentum: in stella Veneris nobilissima visum, quòd mutaret colorem, magnitudinem, figuram, cursum: quod factum neque antea, neque postea sit. Hoc factum Ogyge Rege, &c. Diximus, Tom. 7. T. 8. n. 37. Mirabile prorsum, si verum, quod creperum nobis. Tempore Ogygis factum, q. d. etiam ætate Jacob, qui Ogygis dictus, uti inquit Bolduc, de Oggio Christian. lib. 1. cap. 14.

Diluvium Ogygis.

Et mutatio stelle Veneris.

DIES XVI. MARTIJ.

1 G Rad. 26. Piscium, in quo Scorpius occidit, juxta Ovidium, v. 705. Postera cum teneras Aurora refecerit herbas, Scorpius à prima parte videndus erit. Eadem Columel. Cauda Piscis manè oritur. K. R. Sol in Ariete, Favonius late spirat, Ciconia apparet, & mare transmittit. Ptolom. Crus Equi Pegasi vesperè occidit. Junctin. K. A. Mulier viro dormienti caput amputat. Sphær. Arab. Tamesti à Rabb. Abrah. signetur profectio Jacobi in Mesopotamiam, die 11. Februar. ut vidimus, n. 2. hac in die præfigitur à Gorionide & in Annal. Alexandrin. quo etiam die, & temporis puncto mortuus est Ismael. Seder-Olam, cap. 2. Jacobo ergo latente in domo abavi sui Heber per duodecim annos, cum minimè defervisset in eum indignatio fratris Esau; placuit Isaac, instante Rebecca, eum longius ablegare, in domum scilicet Nachor, ibique

XVII. K.

Ovid.

Jacob vadit in Mesopotamiam Ismael ubi

000 2

uxo

uxorem ducere. Rabbini ex Genes. 27. à 42. & 28. à 1.

2 Ab hoccine articulo, ann. 268. inter Hebræos, secundus Azymorum dies, vel altera Paschæ, qui est dies primus septem hebdomadarum, conficientium Pentecosten; in quo die offerebatur manipulus frugum, uti primitiæ mensis hordeaceæ: etenim triticeæ offerebantur in festo ipso Pentecostes; ut dicemus, 6. Maij, n. 8. ex Exod. 23. 16. & Levit. 23. 17. Ritus & hostia agni immaculati, ibid. à v. 10. & præmissum ibid. cap. 2. 14. Spicæ, si virides, igni torrebantur, fractæque in modum farris offerebantur à Sacerdote; inhihibito frugum usu ante hujusmodi primitiarum oblationem. Panem & poleam & pulcem non comedetis ex segete, usque ad diem qua offeretis ex eo Deo vestro: Lev. 23. 14. Addit Joseph. 3. Antiq. cap. 10. Ex hoc licitum sit (inquit) publicas ac privatas messes metere. Habebat profectò Sanctuarium, etsi ex Sacro textu, aut alio Auctore non constet. Hac quoque die secunda Paschæ mansere filij Israel in Socoth, ubi fixerunt tentoria, & unde sumptum (juxta Hieronym. Epist. 127.) festum Tabernaculorum; de quo 15. Septembr. à n. 2.

Manipulus spicarum.

Manus secundum, Sicut.

Virgo in Tabernaculo adan-

Victoria Geconis.

3 Anno secundo hac in die jusit Dominus Moysen, à cunctis Principibus tribuum virgas accipere, & inscribi in singulis singulorum nomina (excepta tribu Levi, pro qua nomen Aaron) & cunctas collocari in Tabernaculo foederis. Adrichom. in Chronic. ex Numer. 17. à 1. & Alapid. in cap. 16. Quorsum, & quid inde; videbimus postridiè, n. 2. Selectis ex probatione ad aquas (uti relatam, die 14. n. 11.) militibus à Gedeone, ac dispositis cum tubis & lampadibus, in victoriam à Deo promissam; Dux cum socio Phara occultè descendit in castra Madian, confortaturque nimis audito somnio & ejus interpretatione à milite gregario exercitus hostilis: adorat Dominum, socios dividit in tres centurias, & hostes aggreditur strepitu lagenarum, tubarum clangore, ac splendore repentino lampadum; queis & terrore Panico perciti hostes, mutuo sese trucidant, partà à Dei populo insigni victoriâ. Præoccupantur vada Jordanis, nequis effugeret, cæsis 120. millib. & captis Principibus duobus adversariorum. Raschi ex Judic. 7. insit: Accidit victoria secundo die Azymorum, quo offertur manipulus spicarum. Vide hic Petr. Comest. cap. 8. Serar. quest. 13. & 16. Abulen. quest. 22. Adrichom. in Chronic. Petav. 1. p. Rationar. lib. 1. cap. 6. & Joseph. 5. Antiq. cap. 8. Communiuntur Hebræi, integris armis cunctos adversarios Israel igno-

to igne fuisse exustos, eorumque cadavera redacta in cineres: quapropter Evangelicus Vates de victoria contra Sennacherib, ait, cap. 9. 4. Sicut in die Madian. Videtis latè actum, Tom. 4. T. 11. à n. 4. & Tom. 5. T. 1. D. 2. n. 16. Egregia quæ in Sacris referuntur torquent sæpe Ethnicis; ut vidimus eisdem circumstantijs, 18. Januar. n. 11. M. Senec. suasor. 2. inquit: Trecenti sumus. Trecenti, sed viri, sed armati, sed Lacones, sed ad Thermopylas. Nunquam vidi plures trecentis. Electi sumus, non relictis. Stadius & Salmasius in L. Florum, lib. 3. cap. 4. inquit: M. Minutius Rufus cum à Dacis premeretur; præcepit, ut cum vidissent contractum prælium, subito ex diverso apparerent milites, & auctores concinerent: resonantibus montium jugis, species ingentis multitudinis offusa est hostibus; qua perterriti dedere terga. A Rabb. Joseph. hac in die, utpotè natali Pharaonis; olim accidisse dicitur, suspensionem pistoris, & restitutionem piucernæ in gradum pristinum. Fallitur, uti dicemus, 28. Septembr. n. 1.

4 Decursis annis, 552. juxta Briet. Sacerdotes jussu Ezechie ornauerunt templum, quod tot abominationibus polluerat Achaz, postquam mundata domus interior. Cœperunt primo die mensis primi mundare, & in die octavo ejusdem mensis ingressi sunt porticum templi Domini, expiaveruntque templum diebus octo, & in die sexta decima ejusdem mensis, quod cœperant implerent. 2. Paralip. 29. à 17.

5 Dispositis, quæ erant in via portanda (uti pridie præmissimus, n. 4.) valedictisque à Tobia juniore parentibus, cum Raphael profectus est versus Mediam, cane illos comitante. Mater flebat: cui vir dixit: Noli flere, credo enim, quod Angelus Dei bonus commitetur ei, & bene disponat omnia, quæ circa eum gerantur; ita ut eam gaudio revertatur ad nos. Magna conceperat senex, ex eo, quod Raphael dixerat esse Azariam, cujus in assumptio corpore speciem repræsentabat. Ergo sub vesperam pervenerunt peregrini in Adiabenen, juxta Tigrin fluvium: & cum ad ripam ante cœnam pedes lavaret Tobias; piscis, quem dicunt Pistricem; alij, Balenam, Crocodilum; alij, Uranoscopum, Callionymum & Lucium, bellua immanis, eum adoritur voratura. Aviditatem & impetum compescuit Raphael: clamantemque propter indeclinabile discrimen; jusit apprehensis branchijs ad terram trahere, quoniam in illo multa utilia & necessaria præter cibum: mirabilia enim ex illo visurus. Tob. 6. à 1. Comestor, hic, & Serar. quest. 4. in cap.

Natalis Pharaonis.

Mundatur templum ab Ezechia.

Tobias agrediatur iter.

Invaditur à bellua marina.

Piscis servatur in medietate.

cap. 11. Inde manè perrexerunt in Charan, seu Charran, quò pervenerunt die 19. In hoccine spatium, seu terræ tractum, satis tres dies expeditis pedibus: subdit Serarius. Quatuor signat Tornielus, ann. 3529. n. 1.

Esther decernit non vocata Regem adire.

6 Permanentibus Judæis qui suis degebant cum Mardocheo in jejunijs & orationibus, à die 14. quo ibid. notum edictum de illorum strage, uti præmissimus, num. 13. & seq. illos etiam tanquam in causa communi juvante Eâhere, Astueri (à quo Aman decretum extorsit) adamatâ uxore; in ipso die tertio jejunii, illa quasi coelitus afflata, surrexit à stratu, quo cilio induta plena mœroris jacebat: illudque exuens, induta est pompaticè, quantumvis mors iramiret, cultu regio elegantiore, divite, pretioso ornatu ad blandimen Astueri; quem suspicabatur arte Amani deceptum in decretam carnificinam; quandoquidem ille natura lenis, atque generosi, nobilissimi cordis. Primus hic Ducibus, qui deliquissent (inquit Plutarch. in Apophthegm.) has penas statuit; ut pro flagellandis corporibus, detracta flagellarentur vestimenta: & pro evellendis capillis, deputandoque capite, deposita tiora depulleretur. Idem Erasmus lib. 5. n. 18. & Ammian. Marcellin. lib. 30. ubi: Artaxerxes Persarum ille Rex potentissimus, quem Macrochira membri unius longitudo commemoravit; suppliciorum varietates, quas semper natio exercuit cruda, lenitate geminâ castigans, tioras ad vicem capirum quibusdam noxijs amputabat: & ne secaret aures more regio pro delictis; ex galeris fila pendencia præcidebat: qua temperantia morum ita tolerabilem eum fecit & verecundum; ut admittentibus cunctis, multos & mirabiles actus impleret, Græcis Scriptoribus celebratos.

Astuerus natus benignus.

7 Ergo die tertio Esther, ut cap. 15. à v. 4. dicitur: deposuit vestimenta ornatus sui, & circumdata est gloria sua. Cùmque regio fulgeret habitu, & invocasset omnium rectorum & salvatorem Deum; assumpsit duas famulas: & super unam quidem innitebatur, quasi præ delicijs & nimia teneritudine corpus suum ferre non sustinens: altera autem famularum sequebatur dominam, destuentia in humum indumenta sustentans. Ipsa autem roseo colore vultum perfusa, & gratis ac nitentibus oculis, tristem celabat animum, & nimio timore contractum. Ingressa igitur cuncta per ordinem ostia, stetit contra Regem, ubi ille residebat super solium regni sui indutus vestibibus regijs, auroque fulgens & pretiosis lapidibus: erat terribilis aspectu. Illa ut ita vidit, mortis periculo corrui, vultus pallore indicante formidinem. Gorionides apud Serarium, qua-

Esther ingreditur Regis aulam.

stunc. 8. autumat, respicientem satellitium, Astuerum impulsam in Estheris necem; quia non vocata accedens, latam fregerat legem: verum cum Regum voluntas dirigatur à Deo (à quo illa missa, ut notat Joseph. 11. Antiq. cap. 6.) Astuerus videns illam collabentem, è throno continuo exilivit, virgam servatricem extendit, & uxorem ut fidenter loqueretur, verbis ac blanditijs roboravit. Excusavit cordolum Esther percussa, majestate throni, excellentissimâ sedentis specie, ac inusitato sibi splendore: & ut vel præut potuit, invitata in votorum expressionem; tantum dixit: Obsecro, ut venias ad me hodie, & Aman tecum ad convivium, quod paravi. Assensit Rex, & statim, Vocate (inquit) Aman cum, ut Esther adediat voluntati. Venerunt ergo in mensam ambo; qua finita, offerenti Regi quæque vel difficilia, ut ejus impleret vota; duntaxat (quia necdum opportunum, illa proferre) addidit: Si inveni in conspectu Regis gratiam, & si Regi placet, ut det mihi quod postulo; veniat Rex ad convivium & Aman, quod paravi eis, & cras aperiam Regi voluntatem meam. Ibid. cap. 5. à v. 3.

Qui tollere voluit.

Misisset, & illi blanditur.

Illam enim cum Aman no invitata.

8 Intumuit tanto favore dignatus Aman; quippe habitus ultra spem. Unde vesperè gaudibundus è regio convivio egressus in domum suam; quasi malum omen offendit Mardocheum; qui quidem nec motus in ejus reverentiam, cum reliqui socij in aulae regie foribus, non solum surgerent, sed propensius adorarent. Immo juxta Chald. Paraphr. cum jactabundum videret, ut utrem inflatum pungeret; chirographum emptionis Amani in mancipium assuisse calcaneo, & cùm transiret de tanto honore gratulatus à cunctis, extendisse pedem, ut confunderet notitiâ prioris conditionis, & ejus sordes paterent: quod quidem est commotâ bile simulans in ultionem, indulgit; verum ulcus cum honore singulari convivij facti cum Rege, & simul craftini futuri, uxori ac amicis exposuit, expectans ab illis consilium, quid de impudenti, incivili & rustico protervo faceret Mardocheo. Sine exceptione cuncti adstantes dixerunt, oportere patibulo suspendere Mardocheum, obtentâ facultate à Rege manè; ut lætior in convivium iret. Ibid. Comest. hic cap. 1. Adrichom. in Chronic. & Joseph. 11. Antiq. cap. 6. Ita ergo trabs 30. cubitorum paratur Mardocheo in palatio Amansimmo erigitur, ut ante supplicium patefceret instrumentum.

Mardocheus tacite servitorem conditionem exprobat Ammano.

Hic illum suspendere molitur in cruce.

9 Illa ergo nox, quæ secuta ad Estheris convivium, cum Astuerus cubitum isset, nec quic-

quiesceret; nolens vigiliæ tempus terere, sed impendere otium in aliquod regni pensum; illi Deus mentem dedit, ut per scribam, anagnostenve annales sui temporis evolveret, in quibus audivit beneficium à se acceptum fidelitate Mardochei, in conjuratione eunuchorum (de quo 20. februar. n. 4.) qua detecta illum à morte imminente liberavit incautum. Unde cum tanti beneficii nullam delatorei mercedem accepisse comperisset; intra se quid faceret cogitans, claudere jussit librum, nec ultra legi: interrogata ergo quora noctis hora esset, & sciens jam adesse diluculum; inquirere jussit etiam quis esset in interiore palatii atrio, Principibus Persarum pervio; de quo Seranus, *questiunc. 5.* & qui supra, ceteri. A Rabbini in Seder-Olam, hac die, *cap. 29.* signatur depressio Aman, & exaltatio Mardochei: verum postmodum contigit, ut dicemus à *num. 5.*

10 Anno Christi 32. Sabbato in Paschate, ab illo levatur valens è lecto Paralyticus qui ex motu aquæ Probaticæ piscinæ sperabat sanitatem per decursus 38. annorum. Alapid. *num. 20.* Ann. seq. Jesus Herodis infidias declinans, ut pridie relatum, *num. 9.* secessit cum suis trans mare Galilææ (de quo Joann. 6.) sed fallitur, quoniam ibi dicitur, *v. 4.* Erat proxima Pascha. Anno ult. filios Zebedæi compescuit, ambientes per matrem primas sedes; postquam in Jericho illuminavit cæcum mendicum. Gislard. Marian. & Alapid. à n. 58. Variant Evangelistæ tam in numero cæcorum, quam in tempore. Duos cæcos signat Matth. 20. 30. Unum Luc. 18. 35. & Marc. 10. 46. sed discrepant tempore: igitur ille refert cæcum illuminatum in ingressu Jericho, & hic in egressu.

Augustin. 2. de *Confess. Evangel. cap. 65.* duos cæcos illuminatos exponit in egressu & introitu, quorum meminit Matthæus. Alij Evangelistæ referunt duntaxat, quid seorsim fecerit, ingrediendo & exeundo è civitate. Ita enim Glossa. Alter conciliantur Evangelistæ, nimirum per recapitulationem Lucam retulisse miraculum. In ingressu Jericho, q. d. cæcus illuminari petijt; sed Christus ut fidem ejus acneret, distulit gratiam usque in egressum. Ille postmodum à portam versus Jerusalem, sterit, preces iteravit, ac lucem oculorum à Christo recepit. Ambros. in loc. cit. Luc. & Maldonat. Si hac die patratum miraculum, etiam conversio Zachæi. Ibid. Luc. v. 2. Alap. n. 59.

11 Romæ dies ater. Macrobi. 1. *Satur. n. 12.* & K. Roman. cum Reusner. Faustus notatur in Kal. Mass. nec alia de causa quam

ex Marij victoria de Cymbris, cum socios eorum Theutones vicisset die 2. ut diximus, à n. 21. Hi vicerant tres Consules, dum ad illos post superatos Theutones (quod nesciebant, vel affectabant nescire) venit Marius. Jam propugnaculum quod erat trans flumen Athesim, ceperant: adventuque Marij, Romanorum virtutem, qui se optimos viros præstiterant, utque patriæ dignum fuerat, pugnaverant, admirati; datâ fide dimiserunt, jurato aëneo tauro, quem postea captum, in Catuli domum velut spoliolum primitias deductum, ferunt. Athesim fluvium, qui juxta Tridentum per hyemem, non ponte, nec navibus, sed quadam stoliditate barbaricâ primum corporibus agrestis, postquam retinere manibus & clypeis frustra tentaverant; ingentia obrutum silvâ, transfiluere: gigantum adinstar proximos tumulos, scopulorum fragmina, arboreseque radicitus avulsi, ut aqua extra alveum flueret in profundum iniecerant. Ita Florus, *lib. 3. cap. 3.* & Plutarch. in *Mario.*

12 Missis ad Marium legatis (infit hic) petebant, ut sibi fratribusque suis regionem & urbes, quantum habitationi eorum satis esset, concederent. Mario sciscitante, equosnam fratres suos dicerent, usque Theutonas respondensibus; risum omnes susceperunt: & Marius falsè, Omitite, inquit, fratres istos: obtinent enim, obtinebuntque in perpetuum terram à nobis datam. Legati subsannari se intelligentes, Mario convicium facere, minarique eum statim Cymbris, post etiam Theutonibus; ut primam hi reddissent, poenas daturum. Atqui adsunt, inquit Marius: & vos discedere hinc, nisi salutatis prius fratribus, non convenit: simulque Reges Theutonum, qui fugientes in Alpibus erant à Sequanis capti, victos produci jussit. Ut hæc Cymbris renunciata statim adversus Marium acies moverunt; & Bojorix, Cymbrorum Rex, ad castra Romanorum accessit adequitans, & provocans Marium in duellum: cui respondit, nunquam usum, hostem vocare in consilium. Petitur dies in pugnam, proximus datur. Per omnem diem conciditur Barbarus; ita ut jacerent centum & sexaginta millia armatorum, exceptis captivis. Nec minor (subdit Florus) cum uxoribus pugna, quam cum Cymbris fuit; quoniam objectis undique planstris atque carpentis, alio desuper quasi è turribus lanceis contisque pugnarent. Perinde speciosa mors earum fuit, quam pugna: nam cum missa ad Marium legatione, libertatem ac sacerdotium non impetrassent (nec fas erat) suffocatis illis passim infantibus suis, aut mutuis concidere

Harum juramenta sibi perjurantibus.

Harum ferocitas.

Rex eorum Marius in egressu in duellum.

Cymbrorum caedes.

Strages etiam ex pugna militum.

Adventus Cymbrorum in Italiam.

Assueris cogitat bo nora e Mar docheum.

Christi gesta.

Antilogia.

vulneribus, aut vinculo è criminibus suis facto, ab arboribus jugisque planstrorum pependerunt. Eadem videbuntur in tertia Marij victoria, ubi penitus deleti, 28. Jul. n. 12. Valer. Maxim. *lib. 6. cap. 1. n. 3.* & Orosius, 5. *cap. 16.* asserunt, non Vestæ perisse sacerdotium, sed servire Vestalibus, qui sacerdotio fugebantur.

13 Audivit tunc Roma, de quo desponderat animum; nesciebatque quibus honoribus muneranda congruè virtus Marij. Prænestina via (inquit Marlian. *cap. 86.* & in *Epinom. lib. 5. cap. 14.*) occurrit semidivina moles lateritia: in ea erecta sunt duo marmorea trophæa, id est trunci cum spolijs, quorum alterum habet thoracem cum ornamentis & clypeis, & ante se imaginem captivi juvenis, brachijs post tergum victis: alterum vero instrumenta omnia ad pugnandum & clypeos: quæ fuisse dicuntur C. Marij de triumpho Cymbrico erecta; & à Sylla disjecta. Locus hodie ab incolis Cymbrium vocatur. Quæ à Sylla diruta, à Julio Cæsare pulchrius instaurata: igitur filius fuit fratris Julæ, Marij uxoris, ut ait Plutarch. quod supra. Trophæa C. Marij de Jugurtha, deque Cymbris atque Theutonibus, olim à Sylla dejecta, restant. Vir fuit fortis & felix, feliciorque esset, ni experiri vellet, quo ejus felicitas pervenire valebat: igitur in septimo consulatu ab turba & perfidè plurima fecit. Septies fuit Consul, illo in tempore mirum, de quo parentibus factum portentum. Se se tenera adhuc ætate cum in agro esset, nidum aquila cum septem pullis delapsum veste sua accepisse. Id cum parentes ejus vidissent, superque eo miraculo conjectores consulissent; responsum fuisse, fore ipsum hominem illustrissimum, fatigique septies ad eum summum Magistratum, atque imperium delatum iri. Plutarch. d. Astruit fortunam ipsa calamitas. Minturnis misere jacente, missus est Cymber stricto gladio, ut illum confoderet. Experrecto, flamma copiosa ejus ab oculis emicuit, quo attonitus & exanguis miles projecit gladium, maxime dum ex abditiis audivit: Tunc homo C. Marium necare aude? Sic enim à periculo liber evasit. Idem Appian. 1. de *Bell. civil. & Valer. Maxim. 2. cap. 10. n. 6.* Alia 28. Jul. à n. 10.

Prognosticum ejus honorum.

Ejus ab oculis emicuit flamma.

Pecunia sacra.

Imago.

crocosm. Emblem. 20. accinit Minervam alloquens: Ab scelus indignum! Tibi quis perdocta Minerva Insidias struxit, blandaque verba dedit? Sola sapi verè nunquam non provida virtus: Jam scio, decepit cauta philargyria. Hechtan

Stulta fames auri, mala fraus, & fictio duplex Per leve te captam rete Minerva tenent, Quisquis es ergo, cave Regina Pecunia vincat: Illa Deos fallit, fallit & illa viros.

Jurè igitur decantatur: Murnegra & Murnva (lege è converso) faciunt rellissima curva. Cum Fortuna nonnulli Ethnicorum collocant, adorationeque ambientium: cœlum, altariaque in terra meruerunt. Possidet arca Jovem. Dea profectò debet esse, cui Dij cœlestesque serviunt; etenim illa omnia, & omnia cum illa. Gyrard. *Synagm. 1. n. 58.* refert numi Numen, & officia, quoniam illa sola ad vota, ex Menandro in *Parid. & de Pluri laudib. ubi:*

Epicharmus dixit Deos, Ventos, Solem, Terram, Ignem, Stellas, Aquam. Ego verò miles Deos arbitror nostros Argentum maxime & Aurum. Istos si dedices tua in domo; Quicquid voles, tibi omnia aderunt: Ager, domus, servique & argyromata, Testes, amici, judices: tantum dato, Ipsos habebis & ministrantes Deos. Menand.

Suffragatur Ovven. *lib. 2. Epigram. 110.* sequens Horatium, qui *lib. 1. Epist. 6. v. 36.* modulatur: Scilicet uxorem cum dote, fidemque & amicos Et genus & formam regina pecunia donat, &c. Iterat *lib. 2. Satyr. 3. v. 94.* Horat.

15 Dea ergo apud Romanos plura peccata occupavit, quam altaria, in cujus templo fas non erat ingredi pauperiem: at quantum abitor, sola illa, ne eadem ipsa egrediretur, introibat & anxie. Pro Dea utique culta, ut ex cultu procederent commoda. Gyrard. d. *Rhodigin. 21. cap. 34.* Solorzan. *Emblem. 81. à n. 6.* Pomey, *Pamb. mythic. de Diis Indigeibus, pag. 343.* & denique Augustin. 4. de *Civit. cap. 21. & 7. cap. 12.* Cuncta à Fortuna, quæ Dea, inter Superos relata.

Te facimus, Fortuna, Deam, celoque locamus. Accinit Juvenal. *Satyr. 10. v. ult.* Dum illa in album Deorum refertur, pecunia admittitur jure potiore; quippe Fortuna comes lo-

Hechtan

Cum Fortuna collocatur.

Pecunia omnia.

Menand.

Horat.

Ejus templum, cultrixque pauperies.

Juvenal.